

різних виробництвах, що пов'язані зі складними технологічними процесами, роботою устаткування, приладами тощо. Законодавець не приділяє значної уваги обов'язковості залучення спеціаліста за такими фактами. Використовуючи спеціальні знання, спеціаліст одразу ж може виявити відхилення від плану перевірки, пов'язані із наявністю завідомо неправдивих показань. Це призведе до попередження слідчого, прокурора та уможливить оперативно внести корективи слідчої (розшукової) дії.

Доходимо висновку, що організація проведення слідчого експерименту є складна системна дія з певною кількістю осіб та з метою злагодженої дії слідчого і спеціаліста. Отже, участь спеціаліста в організації проведення слідчого експерименту дуже важлива.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: наук.-практ. комент. / за заг. ред. проф. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. – К. : Юстініан, 2012. – 1328 с.
2. Мельникова Э. Б. Участие специалистов в следственных действиях / Мельникова Э. Б. – М. : Юрид. лит., 1964. – 87 с.
3. Романюк Б. В. Участь спеціаліста на стадії досудового слідства: [навч. посіб.] / Романюк Б. В. – К. : Аванпост-Прим, 2010. – 303 с.

ВИКОРИСТАННЯ СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Какун В. В., студент 2-го курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Юридична природа кожного процесуального інституту повинна бути чітко визначена теорією права. Психологічні знання в юридичній діяльності, втому числі у кримінальному судочинстві, можуть застосовуватися в різних формах, однією із яких є експертиза.

Доцільно вказати, що головним завданням психологічної експертизи є визначення у підекспертної особи:

- індивідуально-психологічних особливостей, рис характеру, провідних якостей особистості; мотивовірних чинників психічного життя і поведінки;
- емоційних реакцій та станів;
- закономірностей перебігу психічних процесів, рівня їхнього розвитку та індивідуальних її властивостей.

Підставою призначення судово-психологічної експертизи є необхідність виявлення та дослідження психічних процесів та явищ, а також дій які вони викликають, та які мають значення для правильного вирішення справи.

В даний час важко собі уявити висококваліфіковані розслідування, розгляду в суді або іншому компетентному органі без залучення психологічних знань. В такого роду випадках необхідно призначення судово-психологічної експертизи.

Важливість судово-психологічної експертизи полягає в тому, що вона дозволяє перевірити факти, які підлягають доказуванню під час розслідування чи розгляду кримінального провадження. Природно, що без участі психолога суб'єкти доказування не в змозі визначити, наприклад, наскільки вплинули ті чи інші вікові особливості неповнолітнього на його дії, які мають кримінально-правове значення, або дати відповіді на питання, що виникають при роботі з особами, в яких наявні вади органів чуттів (сенсорна недостатність), або встановити, чи перебував обвинувачений (підсудний) в стані фізіологічного афекту на момент вчинення злочину.

Проведення судово-психологічної експертизи врегульовано кримінально-процесуальним законом і низкою підзаконних актів. Для призначення судово-психологічної експертизи слід керуватися спеціальними ст.ст. 69, 433 та загальними ст.ст. 75 і 196 КПК, які детально регламентують порядок та умови призначення експертизи.

Теорія і практика судової психології та судово-психологічної експертизи у відповідності до їхніх предметів і

кола вирішуваних завдань розробили комплекс основних питань, які підлягають вирішенню під час проведення судово-психологічної експертизи. Така експертиза призначається для вирішення таких груп питань:

- питання, пов'язані з психічними властивостями і особливостями особи;

- питання, що стосуються впливу на психіку різних умов і пов'язаних з цим станів людини в момент події, яка розслідується;

- питання, пов'язані з особливостями протікання психічних процесів у даної особи.

Виходячи з того, що психологічна експертиза встановлює ті особливості психічної діяльності та такі їх прояви в поведінці особи, які мають юридичне значення та викликають певні правові наслідки, то судово-психологічну експертизу можна визначити як дослідження експертом на основі спеціальних знань у галузі психології тих психічних явищ та процесів, а також особливості психічної діяльності та такі їх прояви в поведінці особи, які мають юридичне значення та викликають певні правові наслідки, які мають значення для справи, що перебуває у провадженні органів дізнання, досудового та судового слідства.

Отже, у діяльності слідчого велике значення має облік на досудовому слідстві психологічних особливостей потерпілих, свідків, підозрюваних і обвинувачених. Одним з таких умов є правомірне призначення судово-психологічної експертизи. Направляючи підозрюваного, потерпілого або свідка на судово-психологічну експертизу, слідчий повинен контролювати ретельність вивчення особистості, а також достовірність наданого висновку. Для цього потрібно орієнтуватися в методах і формах роботи психологів, вміти правильно ставити питання перед експертом при проведенні судово-психологічної експертизи.

Список використаних джерел:

1. Чуфаровский Ю.В. Юридична психологія. Питання та відповіді. М., 2005. – 320 с.

2. Гончаренко В. Г. Можливості використання психоаналізаторів у судочинстві / В. Г. Гончаренко // Вісник Київ. ун-ту. – Юрид. науки. – 1977. – № 18.

3. Гончаренко В. Г. Чужа душа – темний ліс / В. Г. Гончаренко // Український юрист. – 2005. – № 9.

4. Бедь В.В. Юридична психологія: Навчальний посібник / В. В. Бедь. – Мзд-во: МАУП, 2004. – 43 с.

ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ: ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНУ

Ляш А. О., кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного та кримінального права Київського національного університету культури і мистецтв

Експертиза є слідчою дією і призначається у випадках, коли для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання. Законом визначено, що експертиза проводиться експертом за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду (ч. 1 ст. 242 КПК України, далі – КПК) [1].

Сторонами кримінального провадження є – з боку *обвинувачення*: слідчий, керівник органу досудового розслідування, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник у випадках, установлених КПК; з *боку захисту*: підозрюваний, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники (п. 19 ч. 1 ст. 3 КПК) [1]. Аналіз цієї норми дає підстави вважати, що потерпілий, як сторона обвинувачення, повинен мати такі ж самі права на залучення експерта як прокурор і слідчий. Разом з тим пріоритет у призначенні